

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

**ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ
ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Електронні методичні рекомендації
до семінарських занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

ОДЕСА
2023

УДК 378:159.9(072)

П24

Укладачі:

Л. В.-В. Вейландє, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи

Л. Б. Прокоф'єва, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи

Рецензенти:

М. О. Князян, доктор педагогічних наук, професор кафедра французької філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

А. В. Курова, кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

*Рекомендовано до друку Вченою радою
факультету психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 7 від 14 червня 2023 р.*

П24 **Педагогіка** та психологія вищої школи [Електронний ресурс] : електрон. метод. рекомендації до семінарських занять з курсу для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" / уклад.: Л. В.-В. Вейландє, Л. Б. Прокоф'єва. – Одеса, 2023. – 36 с. – 0,8 МБ.

Методичні рекомендації містять орієнтовні питання семінарських занять, практичні завдання, завдання для самостійної роботи, методичні рекомендації до проведення різних форм семінарських занять – тренінгові заняття, використання методики «Ток-шоу» та інше.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів спеціальності «Освітні, педагогічні науки», здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти педагогічних спеціальностей та допомагають при підготовці до семінарських занять, оформлені робіт при самостійному виконанні завдань.

УДК378:159.9(072)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Змістовий модуль I. Педагогіка вищої школи	
Тема 1. Загальні основи педагогіки вищої школи. Особливості педагогічного процесу у закладі вищої освіти.	5
Тема 2. Навчання як дидактичний процес та його реалізація у вищій школі	7
Тема 3. Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі	10
Тема 4. Контроль і оцінка знань студентів	14
Змістовий модуль II. Психологія вищої школи: студентський період життя людини	
Тема 5. Студент вищого навчального закладу з позиції вікової психології	17
Тема 6. Психологія студентської групи	19
Змістовий модуль 3. Психологічні основи організації навчання і виховання у вищій школі	
Тема 7. Психологія виховання студентської молоді. Куратор як суб'єкт виховного процесу	23
Тема 8. Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи. Психологія професійного здоров'я викладача	27
Тема 9. Кар'єра у контексті професійної підготовки викладача	29
Питання для підсумкового контролю	33

ВСТУП

Зростання інтелектуалізації виробництва, перехід до економіки-знань, необхідність інноваційного розвитку суспільства висувають нові вимоги до якості професійної підготовки кадрів вищої школи. Рішення задач підвищення якості вищої освіти у значному ступені визначається якістю професорсько-викладацького складу. У цьому зв'язку важливою стає проблема вдосконалення підготовки викладацьких кадрів для вищої школи через магістратуру (аспірантуру). Частково ці завдання вирішуються в ході опанування курсом «Педагогіка і психологія вищої школи» здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Освітні, педагогічні науки»

Головною метою курсу є формування у магістрів психолого-педагогічних компетенцій, що забезпечують ефективне рішення професійних та соціально-особистісних завдань педагогічної діяльності у ЗВО.

Серед важливих завдань курсу постають:

- Формування професійно значущих якостей особистості студентів як майбутніх фахівців, які мають компетентно здійснювати навчально-виховні та соціально-педагогічні функції своєї професійної діяльності;
- Розвиток творчої особистості майбутніх фахівців як викладачів вищої школи та педагогів-дослідників;
- Удосконалення практичних навичок та вмінь студентів щодо реалізації методик психолого-педагогічної діагностики, розширення їх особистісного професійного досвіду щодо організації безперервної самоосвітньої діяльності та науково-дослідної роботи в умовах сучасного педагогічного процесу вищої школи;
- Допомога майбутнім фахівцям вищої школи у підвищенні рівня їх педагогічної майстерності.

Змістовий модуль I. Педагогіка вищої школи

Тема 1. Загальні основи педагогіки вищої школи. Особливості педагогічного процесу у закладі вищої освіти.

Мета: аналіз теоретико-методологічних підходів до вивчення педагогіки вищої школи як науки, її предмету та основних категорій; донести знання щодо сутності педагогічних процесів, результатів психолого-педагогічних досліджень.

Основні поняття: педагогіка, об'єкт та предмет педагогіки вищої школи, педагогічна система, вища освіта; методологічні, процесуальні та суттєві категорії; педагогічне дослідження, мета, об'єкт, предмет, гіпотеза, задачі дослідження, методологія, методика, методи дослідження.

Питання для обговорення

1. Проблема єдності та цілісності світового освітнього простору. Загальносвітові тенденції розвитку сучасної педагогічної науки.
2. Сутність та функціональні характеристики педагогіки як науки.
3. Визначення предмету педагогіки вищої школи, її основні категорії.
4. Система антропологічних наук та місце педагогіки. Проблема діалектичного взаємозв'язку педагогіки та психології.
5. Принципи та методи педагогічного дослідження.

Практичні завдання

I. Розробіть схему, яка візуально демонструє та пояснює взаємозв'язок основних категорій Педагогіки вищої школи. Захист мультимедійних презентацій (до 10 хв.)

Методологічні категорії	Процесуальні категорії	Суттєві категорії
Педагогічна теорія Педагогічна концепція Педагогічна ідея Педагогічна закономірність	Виховання Навчання Освіта Розвиток Формування особистості Навчально-виховний процес	Мета Завдання і зміст виховання Професіограма спеціаліста (викладача) Діяльність (викладача) і студента) Диференційований та індивідуальний підходи Прогнозування наслідків педагогічного впливу

		Планування навчальної роботи Форми, методи й засоби виховання і навчання Педагогічна технологія навчання і виховання Управління навчально-виховним процесом
--	--	---

(Класифікація категоріально-понятійного апарату

Педагогіки вищої школи за В.М.Галузинським, М.В.Євтухом)

II. Оберіть одну з наведених нижче тем педагогічного дослідження та розробіть для неї методологічний апарат.

Теми досліджень:

- Педагогічні умови адаптації першокурсників до освітнього процесу вищої школи
- Формування готовності викладача ЗВО до педагогічного спілкування
- Педагогічні умови забезпечення навчальної успішності студентів заочної форми навчання
- Навчальна ділова гра у організації самостійної роботи студентів
- Становлення творчої особистості вчителя засобами театральних технологій

*Приклад розробки та оформлення методологічного апарату
для обраної теми:*

Тема дослідження:

Об'єкт:

Предмет:.....

Мета дослідження:

Завдання:.....

Гіпотеза:.....

Методи дослідження.....

Завдання для самостійної роботи

Обрати одну з нижченаведених тем, підготувати мультимедійну презентацію (5-8 слайдів), надіслати до Гугласу (посилання буде надано з початком занять).

1. Роль та значення педагогіки вищої школи у вирішенні задач оновлення сучасного суспільства.
2. Історія розвитку педагогіки вищої школи.

3. Внесок вітчизняних педагогів у розвиток педагогіки вищої школи.
4. Сутність кризи та тенденції світового розвитку освіти.
5. Нормативн--правові документів МОН України, що визначають кваліфікаційні характеристики та професійні обов'язки науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти

Рекомендована література:

1. Вітвицька С. С., Андрійчук Н. М. Основи педагогіки вищої школи / Fundamentals of Higher School Pedagogy: Білінгвальний навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. 2-ге вид. перероб і доп. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2019. 312 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/30018.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
2. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник . 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf (дата звернення: 21.05.2023)
3. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х. : «Стильна типографія». 2019. 267 с. URL: <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
4. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В. 2020. 240 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ffd2f44f-be23-4fba-8329-db9d427faebb/content> (дата звернення: 21.05.2023)

Тема 2. Навчання як дидактичний процес та його реалізація

у вищій школі

Мета: навчити обґрунтовувати сутність навчального процесу у ЗВО у заємозв'язку з його компонентами, логікою проектування та здійснення; усвідомлення концептуальних підходів до відбору, використання методів, прийомів та засобів навчання відповідно до мети, змісту та очікуваних результатів.

Основні поняття: навчання, закономірності та принципи навчання, моделі освіти, зміст освіти, методи та прийоми, засоби навчання у вищій школі, компетентності.

Питання для обговорення

1. Розкрийте сутність, структуру та рушійні сили процесу навчання.
2. У якому співвідношенні знаходяться поняття «закон», «закономірність» та «принцип». Поясніть реалізацію законів навчання та закономірностей у навчальному процесі вищої школи.

3. Розкрийте сутність поняття принципів навчання та обґрунтування їх об'єктивності.
4. Дидактичні підходи до відбору змісту навчальних дисциплін.
5. Моделі освіти: державно-відомча організація, розвивальна, традиційна, реалістична, феноменологічна, неінституціональна. Їх значення для розробки змісту освіти вищої школи.
6. Методи та прийоми, засоби навчання у вищій школі. Дидактичні вимоги та умови використання методів навчання у ЗВО.

Практичні завдання

I. У поданій таблиці встановіть джерела принципів навчання, та наведіть приклади реалізації у навчальному процесі вищої школи.

Принципи навчання	Джерела	Сутність	Приклади реалізації
Принцип науковості			
Принцип систематичності й послідовності			
Принцип свідомості навчання			
Принцип активності й самостійності			
Принцип наочності			
Принцип ґрунтовності			
Принцип зв'язку навчання з практичною діяльністю, реаліями життя			
Принцип єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання			

II. **Завдання:** З наведених нижче груп методів навчання, оберіть по два методи з кожної групи та проведіть аналіз за запропонованою схемою.

Класифікація методів навчання (за Ю.К.Бабанським)

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності	Методи стимулювання навчальної діяльності	Методи контролю і самоконтролю у навчанні
<i>За джерелами передачі та сприйняття навчальної інформації</i>	<i>Методи стимулювання інтересу до навчання</i>	<i>Методи усного контролю і самоконтролю</i>

<p><u>Словесні методи:</u> пояснення, розповідь, лекція, бесіда</p> <p><u>Наочні:</u> ілюстрація, демонстрація метод безпосереднього спостереження</p> <p><u>Практичні методи:</u> вправи, досліди, лабораторні роботи, практичні роботи, дослідні роботи</p>	<p>Пізнавальні ігри, навчальні дискусії, диспути, аналіз проблемних ситуацій, створення емоційно-моральних ситуацій, ситуації новизни, створення ситуацій успіху у навчанні</p>	<p>Усне опитування, усний залік, усний іспит, методи усного самоконтролю</p>
<p><i>За логікою передачі та сприйняття інформації</i></p>	<p><i>Методи стимулювання обов'язку і відповідальності</i></p>	<p><i>Методи письмового контролю і самоконтролю</i></p>
<p>Індуктивні, дедуктивні, традуктивні</p>	<p>Переконання в значущості навчання, висунення вимог, контроль за виконанням вимог, заохочення і покарання</p>	<p>Самостійна робота, контрольні роботи, творчесье, письмові заліки письмові іспити, тестовий контроль, методи письмового самоконтролю</p>
<p><i>За ступенем самостійності мислення</i></p>		
<p><u>Репродуктивні:</u> інструктаж, пояснення, практичне тренування</p> <p><u>Проблемно-пошукові:</u> проблемний виклад, евристична бесіда</p>		
<p><i>За ступенем керівництва навчальною роботою учнів</i></p>		
<p>Навчальна праця під керівництвом викладача, самостійна робота студента, робота з книгою, письмові роботи</p>		<p><i>Методи лабораторно-практичного контролю і самоконтролю</i></p> <p>Контрольні лабораторні роботи, контрольні практичні роботи</p>

Схема аналізу

- Обраний метод навчання
- Мета, завдання та функції методу навчання
- Вимоги до змісту навчального матеріалу, певного етапу навчання
- Відповідність певним закономірностям та принципам навчання
- Потрібні можливості студента
- Психолого-педагогічні можливості викладач
- Вимоги до засобів навчання

Завдання для самостійної роботи

Обрати одн з нижченаведених завдань, підготувати мультимедійну презентацію (5-8 слайдів), надіслати до Гугласу (посилання буде надо з початком занять).

I. Уважно проаналізуйте:

- освітньо-професійну програму певної спеціальності й визначте (у відсотковому відношенні) кількість кредитів, що виділяються на вивчення дисциплін циклів загальної та професійної підготовки;
- робочу програму з дисципліни, що відноситься до обов'язкових освітніх компонентів на предмет її відповідності дидактичним вимогам;
- типовий навчальний підручник чи навчальний посібник з обраної дисципліни й оцініть його зміст з погляду врахування дидактичних вимог.

II. Поміркуйте над питанням «Як отримати від студента внутрішню зацікавленість до пізнавальної діяльності, усвідомлення обов'язку, як стимулу навчання?». Власні роздуми презентуйте у вигляді міні-твору.

Рекомендована література:

1. Вітвицька С. С., Андрійчук Н. М. Основи педагогіки вищої школи / Fundamentals of Higher School Pedagogy: Білінгвальний навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. 2-ге вид. перероб і доп. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2019. 312 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/30018.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
2. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник . 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf (дата звернення: 21.05.2023)
3. Навчальний посібник з дисципліни «Педагогіка вищої школи» / Уклад. А.В. Лисенко. Полтава : ПолтНТУ, 2018. 102с. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/5297/1/posibnukfinalredaktor.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
4. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
5. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я.М., 2018. 280 с. URL: http://ephseir.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/8989898989/3682/%D0%9F%D0%92%D0%A8_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 21.05.2023)

Тема 3. Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі

Мета: сформувати навички використання різних форм організації процесу навчання з позиції компетентнісного підходу; добирати відповідні методи навчання та форми активізації пізнавальної діяльності студентів; проводити діагностику ефективності та результативності освітнього процесу.

Основні поняття: форми організації навчання, лекція, семінарське заняття, методика підготовки та проведення лекційного та семінарського заняття, оцінка якості лекційного та семінарського заняття, самостійна робота, навчальна та виробнича практика студентів.

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте лекцію як основну форму організації навчальних занять у вищій школі. Визначте переваги та недоліки лекції.
2. З'ясуйте дидактичні завдання семінарських занять у вищій школі. Охарактеризуйте функції семінарів.
3. Висвітліть технологію і методику організації та проведення просемінарів, спецсемінарів, факультативів.
4. Чим відрізняється методика проведення факультативних занять, спецкурсів і спецсемінарів від організації семінарського заняття. Які форми навчальної роботи студентів ЗВО?
5. Охарактеризуйте педагогічні умови ефективної організації самостійної роботи студентів.
6. Роль навчальної та виробничої практики у фаховій підготовці студентів.

Практичні завдання

I. Завдання: За наступною схемою розробіть план-конспект лекційного заняття. Оберіть з розробленого заняття один з етапів лекції, підготуйте презентацію фрагменту лекції в аудиторії. Час відведений для презентації - до 10 хв. Вид лекції студенти обирають через жеребкування (на занятті повинно бути представлено усе різмаїття видів лекційних занять у ЗВО).

Схема розробки плану-конспекту лекції

1. Тема (*визначення місця та значення обраної теми серед інших тем курсу, визначення взаємозв'язку з іншими темами*)
2. Курс, рівень підготовки (*напрямок та рівень підготовки слухачів*)
3. Вид лекції
4. Мета лекції (*задум, основна ідея, що об'єднує предметний зміст*):

5. Завдання:
6. Тривалість заняття:
7. Місце проведення:
8. Обладнання:
9. Бібліографія :
 - Література для викладача:
 - Література для слухачів:
10. Хронометраж лекційного заняття за етапами:

Назва етапу	Опис етапу (короткий зміст)	Дидактична мета	Тривалість етапу
<i>Вступна частина</i>			
<i>Основна частина</i>			
<i>Заклучна частина</i>			

11. Змістовна частина конспекту

II. Завдання: Відповідно до обраної теми лекційного заняття сформулюйте тему семінарського заняття, розробіть план конспект семінарського заняття за запропонованою схемою. Презентуйте фрагмент розробленого заняття. Час відведений для презентації - до 10 хв.

Методичні матеріали

та схема розробки плану семінарського заняття

1. Тема заняття (*обґрунтування вибору теми*)
2. Мета заняття
3. Задачі
4. Форма проведення (*обґрунтування форми проведення відповідно до характеристик аудиторії, змісту матеріалу, мети*)
5. Тривалість:
6. Бібліографія:
 - Література для викладача:
 - Література для слухачів:
7. Обладнання:
8. Методичне забезпечення (*наочність, роздатковий матеріал, тощо*):
9. План заняття (*перелік питань для обговорення*):

10.Хронометраж заняття:

Назва етапу	Опис діяльності		Дидактична мета	Тривалість етапу
	викладач	студент		
<i>Організаційний етап</i>				
<i>Вступна частина</i>				
<i>Основна частина</i>				
<i>Заключний етап</i>				

11.Змістова частина конспекту:

Завдання для самостійної роботи

I. Ознайомившись з поданими науковими джерелами з проблеми організації науково-дослідної роботи студентів, сайтами ведучих класичних університетів України, визначте провідні форми організації та проведення науково-дослідної роботи в сучасному університеті. За результатами роботи підготувати мультимедійну презентацію (5-8 слайдів), надіслати до Гугласу (посилання буде надо з початком занять).

- Мороз Л.І., Мороз І.В., Литвиненко І.С., Прасол Д.В., Чугуєва І.Є. Науково-дослідна робота студентів у вищих навчальних закладах: Навчально-методичний посібник. Миколаїв : Вид-во «Арнекс», 2017. 164 с. <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/12151/1.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
- Науково-дослідницька діяльність студентів : навч. посіб. / С. Н. Грипич, Л. М. Буравкова ; за заг. ред. С. Н. Грипич. – Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 288 с. https://condor-books.com.ua/index.php?route=product/product&path=3&product_id=1583 (дата звернення: 21.05.2023)
- Підпала Т. В., Савінок О. М. Науково-дослідна робота студентів: курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2022. 106 с <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11391/1/pidpala-nauk-doslid-robot-a-2022.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)

Рекомендована література:

1. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/Калашнікова%20Л.%20М.%20Жерновникова%20О.%20А.%20Педагогіка%20вищої%20школи%20у%20схемах%20і%20таблицях%20.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
2. Навчальний посібник з дисципліни «Педагогіка вищої школи» / Уклад. А.В. Лисенко. Полтава : ПолтНТУ, 2018. 102с. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/5297/1/posibnukfinalredaktor.pdf>
3. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х. : «Стильна типографія». 2019. 267 с. URL: <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
4. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В. 2020. 240 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ffd2f44f-be23-4fba-8329-db9d427faebb/content> (дата звернення: 21.05.2023)

Тема 4. Контроль і оцінка знань студентів

Ток-шоу «Контроль навчальних досягнень студентів в умовах кредитно-трансферної системи навчання»

Мета: проведення порівняльного аналізу наукових категорій та понять, які пов'язані з кредитно-трансферною системою організації навчального процесу; характеристика загально-педагогічних аспектів контрольної діяльності викладача ЗВО; отримання навичок публічного виступу та дискутування.

Завдання:

- розглянути процес оцінювання за умов кредитно-трансферної системи;
- з'ясувати основні аспекти контрольної діяльності викладача;
- визначити пріоритетні форми та методи контролю на сучасному етапі розвитку вищої освіти;

Інструкція:

Для участі у «Ток-шоу» необхідно розглянути наступні питання:

1. Комплексна система оцінювання знань.
2. Різноманітні шкали оцінювання.
3. Самостійна робота студентів як провідна складова навчального процесу.

4. Підвищення частки поточного оцінювання в загальному підсумковому оцінюванні.
5. Проблема усного опитування у світлі принципу об'єктивності.
6. Впровадження кредитно-трансферної системи навчання та нові сучасні методи оцінювання.
7. Принцип всебічності контролю та стандартизовані (тестові) методи контролю.
8. Альтернативні і комбіновані методи оцінювання (Мак Брайд, Д.Дрейк, М.Левінскі)

Обрати з запропонованих ролей, роль для участі у «Ток-шоу»: глядачі, представники студентства, роботодавці, викладачі ЗВО, власно запропонована роль.

Викладач на занятті виконує функції ведучого "Ток - шоу". Робота студентів організується наступним чином:

1. Оголошується тема заняття.
2. Потім пропонується висловитися із запропонованої теми "запрошеним гостям".
3. Слово надається "глядачам", які можуть виступити зі своєю думкою або ставити запитання "запрошеним", на виступ відводиться не більше 1 хв.
4. "Запрошені" мають відповідати якомога коротше і конкретніше.
5. Ведучий (викладач) також має право ставити запитання або перервати виступаючого через ліміт часу.

(Метод «Ток-шоу» описаний Туркот Т. І.)

Завдання для самостійної роботи:

I. Вивчіть наступні питання та складіть тези міні-виступу *(результати проведеної самостійної роботи можна використовувати під час проведення «Ток-шоу»)*

1. На основі аналізу публікацій педагогічної преси, публікацій у Інтернет-мережі узагальніть досвід організації контролю навчання студентів у вищій школі України.

2. Складіть анкету та проведіть анкетування, для виявлення недоліків системи оцінювання у вищій школі очима студентів та викладачв.
3. Проаналізуйте зарубіжний досвід перевірки і оцінювання знань, умінь та навичок студентів. Визначте, що можна запозичити з цієї системи для вітчизняних вищих навчальних закладів?

II. Розробіть завдання для здійснення поточного виду контролю з теми семінарського заняття, яке було презентоване на занятті «Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі». Звіт про виконання надається письмово (розроблені завдання для контролю вносяться у план-конспект семінарського заняття відповідно до етапу заняття, логіки організації роботи на занятті)

- Питання вибіркового усного опитування перед початком заняття, критерії оцінки відповідей.
- Фронтальне стандартизоване опитування за карточками, тестами протягом 5-10 хв.
- Фронтальна перевірка виконання домашніх завдань: технологія здійснення перевірки, критерії оцінки.
- Виклик до дошки окремих студентів для самостійного розв'язування задач, письмові відповіді на окремі запитання: перелік запитань, завдань, можливі напрямки подальшої роботи з матеріалом на занятті.
- Оцінка активності студента у процесі занять, внесених пропозицій, оригінальних рішень, уточнень і визначень, доповнень попередніх відповідей та ін., критерії оцінки.
- Письмова (до 45 хв.) контрольна робота: перелік питань.

Рекомендована література:

1. Вітвицька С. С., Андрійчук Н. М. Основи педагогіки вищої школи / Fundamentals of Higher School Pedagogy: Білінгвальний навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. 2-ге вид. перероб і доп. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2019. 312 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/30018.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
2. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник . 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf (дата звернення: 21.05.2023)

3. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/Калашнікова%20Л.%20М.%20С%20Жерновникова%20О.%20А.%20Педагогіка%20вищої%20школи%20у%20схемах%20і%20таблицях%20.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
4. Навчальний посібник з дисципліни «Педагогіка вищої школи» / Уклад. А.В. Лисенко. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 102с. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/5297/1/posibnukfinalredaktor.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
5. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х.: «Стильна типографія». 2019. 267 с. URL: <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)

Змістовий модуль II. Психологія вищої школи: студентський період життя людини

Тема 6. Студент вищого навчального закладу з позиції вікової психології

Мета: забезпечити розуміння сутності психолог-педагогічної характеристики студентського віку, використання методів психодіагностики для вивчення індивідуальних та типологічних особливостей студентів.

Основні поняття: особистість, рушійні сили розвитку особистості, студентський вік, криза ідентичності, типологізація студентів, технологія психолого-педагогічного вивчення особистості.

Питання для обговорення

1. Назвіть науки у категорійному апараті яких «особистість» займає важливе місце. Які аспекти особистості вивчають названі науки, у чому виявляється обмеженість розуміння даного поняття.
2. Перелічте основні одиниці аналізу особистості. Чому вони називаються динамічними утвореннями?
3. Характеристика студентського періоду життя людини за схемою аналізу психологічного віку.
4. Що таке криза ідентичності? Подання кризи ідентичності та формування особистості у студентському віці.
5. Які риси відрізняють студентів від інших категорій молоді того ж віку?

6. У яких проявах поведінки та рисах особистості виявляється успішність її адаптації до ЗВО?

Практичні завдання

I. Дайте характеристику студентського віку за наступною схемою:

<i>Особливості розвитку</i>	<i>Студентський вік</i>
Фізичний розвиток	
Розвиток нервової системи	
Пізнавальна діяльність	
Розвиток почуттів та вольових процесів	
Психолого-педагогічні домінанти розвитку	
Ведуча педагогічна ідея у роботі з даним віком	

II. За допомогою відомих вам методів психолого-педагогічного дослідження проведіть вивчення вікових та індивідуальних особливостей студента з вашої групи. Оформіть результати роботи за наведеною нижче схемою написання психолого-педагогічної характеристики особистості.

Орієнтовна програма вивчення особистості студента

Загальні відомості: прізвище, ім'я, по-батькові студента; вік, курс, факультет; стан здоров'я та загальний фізичний розвиток; сімейний стан; умови проживання.

Особливості темпераменту і характеру: тип і особливості темпераменту, його прояву у різних сферах діяльності студента; риси характеру, рівень їх розвитку

Спрямованість особистості: ідеали, ціннісні орієнтації, домінуючі інтереси; життєві цілі і плани, їх соціальна значущість; мотиви вибору професії.

Особливості емоційно-вольової сфери: рівень розвитку вольових якостей; особливості вольової саморегуляції; структура емоційної спрямованості особистості

Навчальна діяльність: успішність студента з різних навчальних дисциплін; причини неуспішності; домінуючі мотиви навчання; особливості розвитку окремих пізнавальних процесів; розвиток загальнонавчальних умінь та навичок; розвиток мови та культури мовлення.

Науково-дослідна діяльність: ставлення до науково-дослідної роботи; вплив науково-дослідної роботи на навчання.

Особистість студента в колективі. Громадська діяльність. соціальний статус у колективі; участь у громадській роботі вияв активності у громадській діяльності; характер відносин з однокурсниками.

Організація вільного часу: способи проведення вільного часу.

Схильність до самовиховання: вияв прагнення до самовдосконалення; наявність програми самовиховання; володіння методами та прийомами самовиховання.

Загальні психолого-педагогічні висновки

Визначення найважливіших завдань щодо виховання студента та стимулювання процесу самовиховання.

Завдання для самостійної роботи

I. Використовуючи літературу запропоновану для вивчення теми «Студент вищого навчального закладу з позиції вікової психології», запропоновану нижче, інші Інтернет-джерела розкрийте сутність соціально-психологічного портрету сучасного студенту ЗВО. За результатами роботи підготувати мультимедійну презентацію (5-8 слайдів), надіслати до Гугласу (посилання буде надо з початком занять).

5. Прищак, М. Д. Педагогіка, психологія у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с. <https://iq.vntu.edu.ua/repository/getfile.php/831.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)

6. Золотарьова І. М. Психологія і педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Харків, 2017. 36 с. https://institut-zerna.com/education/docs/silabus_navdoslidnyka/psihologiya-i-pedagogika-vischoi-shkoli.pdf (дата звернення: 21.05.2023)

Рекомендована література:

1. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник . 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf (дата звернення: 21.05.2023)

2. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с. <https://dspace.nuph.edu.ua/handle/123456789/20444> (дата звернення: 21.05.2023)
3. Психологія вищої школи : підручник / О. І. Власова, В. А. Семиченко, С. Ю. Пащенко, Я. Г. Невідома / за ред. О. І. Власової. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. 405 с. <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/vlasovoyi-o.-i.-2015-psyhologiya-vyshhoyi-shkoly.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
4. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я.М., 2018. 280 с. URL: http://ephseir.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/8989898989/3682/%D0%9F%D0%92%D0%A8_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 21.05.2023)

Тема 7. Психологія студентської групи

Мета: сформувати навички вивчення студентської групи, побудови на основі психолого—педагогічної характеристики студентської групи програми розвитку та виховання колективу.

Основні поняття: група, колектив, ознаки колективу, стадії розвитку, керівник та лідер колективу, згуртованість колективу, методи вивчення студентського колективу.

Питання для обговорення

1. У якому співвідношенні знаходяться поняття «група» та «колектив»?
2. Назвіть основні ознаки колективу.
3. Зіставте ознаки колективу на різних стадіях його розвитку. Як має змінюватися лінія поведінки керівника колективу залежно від стадій його розвитку?
4. Проаналізуйте зміни статусу членів колективу залежно від стадій його розвитку.
5. Яка роль лідера в згуртуванні студентського колективу?
6. Яка роль куратора студентської академічної групи в її становленні, розвитку і функціонуванні?

Практичні завдання

I. Використовуючи відомі Вам методи дослідження, проведіть дослідження щодо вивчення власної студентської групи, опишіть отримані результати та складіть психолого-педагогічну характеристику за запропонованою схемою.

Схема написання психолого-педагогічної характеристики

студентського колективу

1. Загальні відомості про студентську групу та історія її формування.
2. Організаційна структура групи.
3. Загальна характеристика способів організації навчально-пізнавальної діяльності студентського колективу, її успішність, сфера пізнавальних та професійних інтересів.
4. Характеристика інтересів: сформованість пізнавальної мотивації, ставлення до навчання.
5. Характеристика інтелектуальних умінь і здібностей: рівні працездатності, активності, самостійності в навчальній діяльності.
6. Рівень морально-духовного розвитку колективу: рівень сприйняття загальнолюдських цінностей; наявність суспільної думки з найбільш важливих питань; згуртованість колективу.
7. Характеристика психологічного клімату в колективі.
8. Самоврядування в студентському колективі.
9. Прояв вікових особливостей студентів академічної групи.
10. Роль куратора у виховній роботі групи.
11. Висновки. Визначити завдання виховної роботи куратора.

II. Практичні вправи:

Вправа „Групова дискусія”

Викладач пропонує учасникам тему для обговорення – „Якості, важливі для адаптації, ефективної роботи у колективі”

На першому етапі учасники самостійно складають список якостей (у разі необхідності викладач може назвати основні особистісні якості, але не коментувати їх). На другому етапі проводиться дискусія, мета якої – виробити загальний список якостей, важливих для гарного члена колективу. При цьому учасники можуть виказувати свою думку аргументувати її, наводити приклади. Якості, які пройшли обговорення включають у загальний список, обираючи їх більшістю голосів. На третьому етапі учасники записують у свій листок загальний список якостей, які важливі для гарного

члена колективу, що був оговорений на другому етапі. Він може виглядати так:

Якості	Самооцінка
Вміння слухати	
Тактовність	
Вміння переконувати	
Інтуїція	
Спостережливість	
Душевність	
Енергійність	
Відвертість	

Потім у графі „Самооцінка” кожен повинен виставити оцінку за 10-ти бальною шкалою. Далі підрахувати середнє арифметичне за кожною якістю. На дошці проводиться ранжування за отриманими балами та будується „Профіль самооцінки групи”.

Після закінчення вправи проводиться обговорення:

- що викликало найбільший інтерес чи образило, викликало труднощі;
- чи відрізняється побудований „профіль групи” від ідеального списку якостей „гарного члена колективу”, якщо так, чим;
- який вплив здійснює отриманий „профіль” на згуртованість колективу, його продуктивність у спілкуванні, діяльності;
- яким чином подолати хибні якості членів групи. провести корекцію окремих негативних рис;

Вправа „Фотографія колективу”

На першому етапі гри викладач пояснює учасникам, що дана вправа дозволяє відчутти – що означає бути членом колективу, що взагалі легше намалювати чим пояснити своє місце у колективі та відношення до колективної поведінки в цілому. Тому викладач пропонує студентам зробити фотографію власного студентського колективу. Фотографію кожен студент малює самостійно. Якість малюнка у цьому разі не оцінюється, малюнок „фотографія” може бути схематичним, але повинен відображати власну оцінку та думку фотографа про свій колектив. Обов’язкова вимога - „фотографія” повинна відображати взаємостосунки між членами колективу.

Після завершення роботи студенти повинні презентувати свої фотографії та пояснити зображену там інформацію.

Після презентації учасники обговорюють:

- чи побачили вони щось нове на „фотографіях”;
- чи було легко визначитися з власною позицією до кожного члена колективу, визначити тісні кола взаємостосунків, оцінити структуру даного колективу;
- яким чином можна використовувати дану вправу та що далі проводити у разі необхідності корекції взаємостосунків між деякими членами колективу.

Завдання для самостійної роботи

Обрати одну з нижченаведених тем, підготувати мультимедійну презентацію (5-8 слайдів), надіслати до Гугласу (посилання буде надо з початком занять).

1. Ознайомтесь із поглядами А.С.Макаренка на колекти і його роль у формуванні особистості. Зробіть тезисні записи, що розкривають методику формування колективу за теорією А.С.Макаренка.

- *Електронний архів творів А.С.Макаренка*
<http://www.makarenko.edu.ru/biblio.htm>

2. Із праць В.О.Сухомлинського випишіть 5-6 міркувань про колектив, його місце у формуванні особистості.

Сухомлинский В.О. Мудрая власть коллектива (Методика воспитания коллектива) <http://pedagogic.ru/books/item/f00/s00/z0000033/>

3. Дослідження психології групи у роботах Э.Мейо, Дж.Морено, М.Шерифа, К.Левіна та їх значення для розвитку педагогічної теорії формування колективу.

Рекомендована література:

1. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник . 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf (дата звернення: 21.05.2023)

2. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкина, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с. <https://dspace.nuph.edu.ua/handle/123456789/20444> (дата звернення: 21.05.2023)
3. Психологія вищої школи : підручник / О. І. Власова, В. А. Семиченко, С. Ю. Пащенко, Я. Г. Невідома / за ред. О. І. Власової. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. 405 с. <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/vlasovoyi-o.-i.-2015-psyhologiya-vyshhoyi-shkoly.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
4. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я.М., 2018. 280 с. URL: http://ephseir.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/8989898989/3682/%D0%9F%D0%92%D0%A8_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 21.05.2023)

Змістовий модуль 3. Психологічні основи організації навчання і виховання у вищій школі

Тема 8. Психологія виховання студентської молоді. Куратор як суб'єкт виховного процесу

Мета: сформувати уявлення про специфіку організації виховного процесу у ЗВО, вміння створювати умови та визначати ефективні критерії оптимальної організації виховного процесу.

Основні поняття: виховання, функції та завдання виховання, структура процесу виховання, закономірності та принципи виховання, зміст виховання, напрями та форми виховання, методи виховання.

Питання для обговорення

1. Наведіть приклади тлумачення категорії «виховання» Оберіть найбільш вдале для пояснення сутності виховання у ЗВО.
2. Розкрийте основні функції та завдання виховання у процесій професійної підготовки.
3. Назвіть основні принципи виховання. Сформулюйте правила реалізації вимог 3-4 принципів виховання.
4. Розкрийте особливості виховної роботи зі студентами-першокурсниками, студентами старших курсів, магістрантами.
5. Які методи виховання актуальні для організації виховної роботи у ЗВО. Поясніть чому.

6. Чи можливий процес перевиховання у студентському віці. Якщо так, коли виникає така необхідність, яким чином можна його реалізувати у процесі професійної підготовки майбутнього фахівця?

Практичні завдання

I. Розкрийте основні шляхи та засоби реалізації напрямів виховання у навчально-виховному процесі ЗВО. Заповніть таблицю:

№	Напрямок виховання	Основні задачі	Шляхи та засоби реалізації
1	Громадянське виховання		
2	Формування основ моральної культури		
3	Трудове виховання		
4	Естетичне виховання		
5	Формування здорового способу життя (антинаркогенне та інше)		
6	Правове виховання		
7	Фізичне виховання		
8	Підготовка до сімейного життя		
	<i>Інші напрями виховання</i>		

II. На основі вивчення нормативних документів та документів з інших інформаційних джерел (офіційний сайт університету (<http://onu.edu.ua/ru/>), Інтернет-ресурси, підручники), аналіз власного досвіду, бесіда, спостереження, тощо - побудуйте Схему системи виховної роботи Вашого ЗВО. У схемі повинні бути описані:

- структурні елементи системи управління виховною діяльністю;
- основні завдання кожного елемента та функції;
- реалізації завдань на практиці (реальні виховні заходи, інші розробки).

Графічна побудова схеми повинна відображати взаємозв'язок та взаємозалежність елементів.

Система виховної роботи у ЗВО (приклад)

№	Елементи системи виховної роботи ЗВО	Функції, завдання	Практичні заходи реалізації
<i>Загально університетський рівень</i>			
1	Вчена Рада ЗВО Проректор з навчально-виховної роботи, Рада з виховної роботи,		

	Координаційна Рад Рада студентського самоврядування Студентські громадські організації тощо		
Факультетський рівень			
2	Деканат Декан, зам. декана з виховної роботи		
Кафедральний рівень			
3	Кафедра, викладацький склад Куратор		

Завдання для самостійної роботи

Обрати одну з нижченаведених тем, підготувати мультимедійну презентацію (5-8 слайдів), надіслати до Гугласу (посилання буде надано з початком занять).

1. Ознайомтесь з поданими нижче матеріалами та дослідіть методику виховної роботи з обдарованими студентами у ВНЗ.

- Проектування засобів діагностики обдарованості дітей та молоді в інформаційному середовищі : методичний посібник / О. Л. Сухий, Т. А. Юрченко, В. М. Шульга. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. 152 с <https://lib.iitta.gov.ua/A.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
- Формування компетентностей обдарованої особистості в системі позашкільної та вищої освіти: зб. наук. праць матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції, 11 березня 2021 р., м. Київ, Національний авіаційний університет / наук. ред. В.А. Бут. К. : НАУ, 2021. с. 136.
http://iro.nau.edu.ua/images/docs/conference/conference_obdarovana/Zbirka_obdarovana_11.03.2021.pdf (дата звернення: 21.05.2023)

2. Ознайомтесь з нижче запропонованими матеріалами, розкрийте сутність проблеми девіантної поведінки студентської молоді, шляхи вирішення проблеми відхилень у поведінці молоді через реалізацію завдань виховної роботи ЗВО:

- Головка Н. І. Соціальна профілактика правопорушень: навч. посіб. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 174 с. https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/prof_pravopor.pdf (дата звернення: 21.05.2023)
- Савельєва Н. М. Соціальна профілактика девіантної поведінки: курс лекцій з презентацією навч. посіб. [для студ. і магістр. спец-тей «Соц. робота» і «Соц. педагогіка»]. Полтава : ПНПУ, 2016 р. 110 с. <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/9F.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)

Рекомендована література:

1. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник . 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf (дата звернення: 21.05.2023)
2. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкина, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с. <https://dspace.nuph.edu.ua/handle/123456789/20444> (дата звернення: 21.05.2023)
3. Психологія вищої школи : підручник / О. І. Власова, В. А. Семиченко, С. Ю. Пашенко, Я. Г. Невідома / за ред. О. І. Власової. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. 405 с. <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/vlasovoyi-o.-i.-2015-psyhologiya-vyshhoyi-shkoly.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
4. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я.М., 2018. 280 с. URL: http://ephshair.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/8989898989/3682/%D0%9F%D0%92%D0%A8_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 21.05.2023)

Тема 9. Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи.

Психологія професійного здоров'я.

Мета: сформувати уявлення про основні компоненти педагогічної діяльності, вимоги до особистості викладача вищого навчального закладу; сформувати мотивацію до розвитку професійно-значущих якостей викладача.

Основні поняття: педагогічна діяльність, особистісні якості викладача, педагогічний професіоналізм, педагогічна творчість, авторитет викладача, «Я-концепція» викладача, професійне здоров'я.

Питання для обговорення

1. Які функції виконує викладач, здійснюючи свою діяльність у ЗВО?
2. Назвіть три основних компонента у структурі педагогічних здібностей. Розкрийте їх сутність.

3. Які психологічні умови визначають ефективність діяльності викладача вищої школи?
4. Розкрийте сутність «Я-концепції» викладача. Які особливості «Я-концепції» викладача впливають на індивідуальний стиль його педагогічної діяльності?
5. Якими компетентностями повинен володіти викладач?
6. Розкрийте сутність поняття професійне здоров'я.

Практичні завдання

I. Заповніть таблицю:

«Я-концепція» викладача

Викладач із позитивною «Я-концепцією»	Викладач із негативними тенденціями в «Я-концепції»

II. Заповніть таблицю за різними класифікаціями типів викладачів вищої школи, визначте основу класифікації та опис різних типів викладачів:

№	Назва типу	Опис, характеристика діяльності
<i>Типологія за співвідношенням наукової та педагогічної діяльності</i>		
<i>Типологія на основі відношення до викладацької діяльності</i>		
<i>Типологія на основі аналізу відношення до студентів та власного предмету</i>		
<i>Типологія на основі аналізу стилю поведінки, відношення до роботи, характеру</i>		
<i>Типологія на основі аналізу організації позанавчальної роботи</i>		
<i>Типологія на основі аналізу стилю педагогічного спілкування</i>		
Інші типи класифікації		

Тренінгове заняття

Вправа «Три слова про себе»

Кожному пропонують назвати своє ім'я та закінчити наступні фрази:

«Я люблю...»

«Я радію, коли...»

«Мені сумно, коли...»

«Мене дратує, коли...»

«Я пишаюся, коли...»

Вправа «Асоціації»

Учасники сидять у колі. Передають один одному уявний мікрофон, називаючи якомога більше асоціацій до слова «здоров'я»:

- успіх;
- спокій;
- спілкування;
- впевненість;
- стабільність;
- спілкування з природою;
- життєрадісність;
- гармонія;
- хороше самопочуття тощо.

Вправа "Валіза"

Один з членів групи виходить із кімнати, а інші починають збирати йому в далеку дорогу "валізу". У цій "валізі" набирається те, що, на думку групи, допоможе людині в особистісному та професійному зростанні, всі позитивні характеристики, які група особливо цінує в ньому. Але обов'язково вказується і те, що заважає людині, його негативні прояви, над чим їй необхідно активно попрацювати. Обирається "секретар". Він ділить аркуш вертикально навпіл, на одній стороні ставиться знак "+", на іншій "—". Для хорошої "валізи" потрібно не менше 5-7 характеристик з тієї й іншої сторони. Потім входить член групи, і йому зачитується і передається цей список.

Завдання для самостійної роботи

Обрати одне з нижченаведених завдань, підготувати мультимедійну презентацію (5-8 слайдів), надіслати до Гугласу (посилання буде надо з початком занять).

1. Складіть анкету «Викладач очима студентів» та проведіть анкетування серед студентів Вашого факультету. Здійсніть аналіз результатів анкетування, складіть портрет «ідеального викладача».

2. Використовуючи наведені нижче методики визначте основні показники фізичного та психічного здоров'я. Проводячи аналіз отриманих результатів зверніть увагу на можливі ризики формування професійних деформацій у подальшому. Методики можна знайти на наступних електронних ресурсах:

<https://onlinetestpad.com/ua/tests/psychological>

<https://online-test.club/>

<https://www.adviseme.com.ua/tests/>

- Методика самооцінки рівня реактивної та особистісної тривожності Ч.Д.Спілберга;
- Методика діагностики рівня емоційного вигорання В.В.Бойко;
- Індекс життєвої задоволеності (адаптований Н.В.Паніной)

Рекомендована література:

1. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник . 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf (дата звернення: 21.05.2023)
2. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/Калашнікова%20Л.%20М.%20С%20Жерновникова%20О.%20А.%20Педагогіка%20вищої%20школи%20у%20схемах%20і%20таблицях%20%20.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
3. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х. : «Стильна типографія». 2019. 267 с. URL: <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
4. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В. 2020. 240 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ffd2f44f-be23-4fba-8329-db9d427faebb/content> (дата звернення: 21.05.2023)
5. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2018. 120 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)

Тема 10. Кар'єра у контексті професійної підготовки викладача

Мета: формування компетентностей щодо управління власною кар'єрою

Основні поняття: професійна кар'єра, криза професійного становлення, етапи кар'єри, кар'єрне планування, моделі кар'єри, стратегії кар'єри, кар'єрні кризи

Питання для обговорення

1. Розкрийте змістовні характеристики різних типів кар'єри: за рівнем стабільності, за спрямуванням, за успішністю.
2. Об'єктивні та суб'єктивні критерії успішної кар'єри
3. Поясніть зв'язок успішності кар'єри з очікуваними та зовнішніми символами успіху на прикладі кар'єри викладача вищої освіти.
4. Професійна кар'єра і професійне становлення викладача ЗВО.
5. Розкрийте значення професійного саморозвитку у керуванні кар'єрою викладача

Практичні завдання

- I. Поясніть вплив особистісних факторів на кар'єру викладача ЗВО. Заповніть таблицю.

Сприяють професійній кар'єрі		Перешкоджають професійній кар'єрі	
Фактор	Розгорнута характеристика	Фактор	Розгорнута характеристика

- II. Уявіть собі, що Ви готуетесь до співбесіди з роботодавцем. Для кращого розуміння своїх переваг перед іншими конкурентами на робоче місце, підготуйте міні-презентацію. Ваша презентація повинна висвітлювати:

- ПІБ, вік, очікуване місце роботи
- Переваги Вашої освіти (диплом, надбання на протязі навчання);
- Професійний досвід, кар'єрний досвід;
- Найбільш значущі кар'єрні досягнення;
- Ваші професійні компетентності
- Ваші особистісні якості
- Ваші очкування від нового місця роботи
- Що саме роботодавець отримує, якщо прийме вас на роботу
- Ваші переваги перед іншими претендентами
- Хобі, інтереси

Завдання для самостійної роботи

Обрати одну з нижченаведених тем, підготувати мультимедійну презентацію (5-8 слайдів), надіслати до Гугласу (посилання буде надано з початком занять).

1. Потенційні можливості особистості як фактор розвитку її професійної кар'єри (на прикладі побудови кар'єри у системі вищої освіти).
2. Індивідуальний стиль професійної кар'єри особистості: історичні постаті, приклада засновників відомих наукових шкіл
3. Самомаркетинг: його значення для побудови ефективної кар'єри викладача.
4. Актуальні тенденції та зміни на сучасному ринку праці викладача вищої освіти.
5. Методика діагностики кар'єрних компетенцій.
6. Гендерні аспекти кар'єрного просування у системі вищої освіти
7. Кар'єрні кризи у діяльності викладача вищої освіти

Рекомендована література:

1. Навчальний посібник з дисципліни «Педагогіка вищої школи» / Уклад. А.В. Лисенко. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 102с. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/5297/1/posibnukfinalredaktor.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
2. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х.: «Стильна типографія». 2019. 267 с. URL: <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
3. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В. 2020. 240 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ffd2f44f-be23-4fba-8329-db9d427faebb/content> (дата звернення: 21.05.2023)
4. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream.pdf> (дата звернення: 21.05.2023)
5. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я.М., 2018. 280 с. URL: http://ephseir.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/8989898989/3682/%D0%9F%D0%92%D0%A8_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 21.05.2023)

Питання для підсумкового контролю

1. Розкрийте предмет, об'єкт та категорії педагогіки вищої школи.
2. Поясніть місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук.
3. Розкрийте зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.
4. Розкрийте методологію науково-педагогічного дослідження.
5. Розкрийте особливості педагогічного процесу вищої школи.
6. Охарактеризуйте специфіку діяльності викладача вищої школи.
7. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи.
8. Надайте визначення основним категоріям дидактики вищої школи.
9. Дидактичні закономірності і принципи навчання у ЗВО.
10. Розкрийте поняття змісту освіти у вищій школі: ступеневість вищої освіти, нормативні документи, що визначають зміст освіти.
11. Охарактеризуйте методи навчання у ЗВО: класифікація методів навчання, традиційні та активні методи навчання,
12. Розкрийте дидактичні функції засобів навчання.
13. Розкрийте сутність поняття «форми організації навчання». Проаналізуйте розвиток і становлення організаційних форм навчання.
14. Охарактеризуйте лекцію як метод та ведучу форма організації навчального процесу у ЗВО.
15. Охарактеризуйте та розведіть поняття: дистанційна освіта, онлайннавчання, електронне навчання, змішане навчання.
16. Класифікація сучасної лекції. Методика організації і проведення різних видів лекцій: традиційні та нетрадиційні.
17. Проаналізуйте різні види семінарських занять та їх можливості у реалізації завдань підготовки майбутнього фахівця.
18. Розкрийте алгоритм підготовки викладача та студента до семінарського заняття.
19. Поясніть технологію і методику організації та проведення просемінарів, спецсемінарів, факультативів.

20. Охарактеризуйте педагогічні умови ефективної організації самостійної роботи студентів.
21. Роль навчальної та виробничої практики у фаховій підготовці студентів.
22. Розкрийте сутність поняття, функції, компоненти та види контролю навчально-пізнавальної діяльності студентів.
23. Охарактеризуйте методи та види контролю. Розкрийте можливості різних форм контролю знань студентів.
24. Розкрийте предмет психології вищої школи, її завдання та основні категорії.
25. Розкрийте поняття особистості як психологічної категорії: структура особистості, рушійні сили та механізми розвитку.
26. Дайте психолого-педагогічну характеристику студентського віку. Суперечності та кризи студентського віку.
27. Розкрийте структура, етапи та умови ефективного професійного самовизначення та становлення студента у вузі.
28. Розкрийте психолого-педагогічні особливості студентської академічної групи та її структуру.
29. Охарактеризуйте рівні розвитку студентської академічної групи та шляхи формування студентського колективу.
30. Розкрийте сутність та структуру виховного процесу ЗВО. Закономірності і принципи виховання у вищій школі.
31. Проаналізуйте можливості методів і форм вихованої роботи відповідно до вікових особливостей. Етапу навчання студентської молоді.
32. Охарактеризуйте актуальні напрями виховної роботи у ЗВО відповідно до потреб суспільства, мети та завдань виховання, вікових особливостей, вимог ринку праці.
33. Розкрийте роль куратора у організації навчально-виховної роботи у ЗВО.
34. Розкрийте зміст структури педагогічних здібностей викладача.
35. Розкрийте зміст важливих компетентностей викладача вищої школи.

36. Розкрийте сутність поняття «професійне здоров'я» та його значення для професійної діяльності викладача вищої школи.
37. Розкрийте поняття професійної деформації викладача вищої школи: ознаки, шляхи профілактики та відновлення професійного здоров'я.
38. Розкрийте значення професійного саморозвитку у керуванні кар'єрою викладача

Навчальне видання

**ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ
ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Електронні методичні рекомендації
до семінарських занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 освітні, педагогічні науки

Електронне практичне видання

Укладачі:

**Вейландє Лілія Вольдемар-Вікторівна
Прокоф'єва Любов Борисівна**

Шрифт Times New Roman.

Системні вимоги:

операційна система сумісна з програмним забезпеченням
для читання файлів формату PDF.

Обсяг даних 0,8 МБ.

Оригінал макет виготовлено в авторській редакції

Кафедра соціальної роботи
Факультет психології та соціальної роботи
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, м. Одеса, 65082
social-work@onu.edu.ua